

DOKUMENTUMOK

BEVEZETÉS

1931-ben Moszkvában megtartották a Kommunisták Romániai Pártjának V. kongresszusát. Szokványaiban aligha különbözött ez az ülés az e tájban összehívott egyéb “testvér”párt-kongresszusoktól: a szellemtelen pártzsargon ez alkalommal is brutális és civilizálatlan hangnemben szidalmazott mindent és mindenkit, aki, ill. ami akár egyetlen pillanatra is megfélekedett a szovjet önérdékről; a tagokat a sötétagyú közszellem önkritikai örülettel lelkiismereti öngyötrődésekbe, olykor ömlengésekbe hajszolta stb.

Épp ötven éve, hogy e kongresszus jegyzőkönyve, korlátozott példányszámban, Moszkvában megjelent. S hogy ma e szokványkongresszusnak lehet még valami érdekessége a számunkra, az e jegyzőkönyv tanúsága szerint épp a *nemzeti kérdésben* elfoglalt meglehetősen meglepő, érdekes, és sok tekintetben helyes állásponttal magyarázható.

A kongresszus dokumentumai hozzáférhetetlenek. Jegyzőkönyvét az azóta hatalomra került román kommunisták igyekeztek megsemmisíteni, vagy zárt könyvtárakban elásni. E helyzet ma ott tart, hogy megalapozottnak tarthatjuk sejtéseinket, miszerint: szabadon hozzáférhető példánya ma már nem létezik e jegyzőkönyvnek.

Mivel részben a román belügyi szervek, részben a párt ellenpropagandája mindent megtesz, hogy elhallgassa vagy elhallgattassa, meghamisítsa vagy lejárassa a kongresszus téziseit, helyesnek, mi több, nélkülözhetetlennek találtuk, hogy e jegyzőkönyv számunkra legfontosabb és talán az “ellentábor” számára is legizgalmasabb fejezetét, a nemzeti kérdésben elfoglalt álláspontot leközzöljük.

E közléssel célunk nem az, hogy felélesszük az internacionalista cívódás kommunista praktikáit. Úgy véljük, hogy a kongresszus “álláspontja” egyébként is csak véletlen igazságokat, egészét tekintve manipulált tényeket tartalmaz: ha igazak is a benne foglaltak, azok alá vannak rendelve egy olyan igaztalan taktikának, amely végső soron sem a magyar, sem a román népnek a legkevésbé sem veszi figyelembe érdekeit.

□

A kongresszus anyagában megfogalmazást nyernek olyan irányelvek, amelyeknek mai “veszélyességét” egyedül az adja, hogy erdélyi magyarságunk jogainak lényegét, központi problematikáját ragadják meg néhol. Vagy éppen e jogok megsértésének mikéntjét. Hogy e megfogalmazások háttéréből hiányzik az objektivitás vagy az emberi tisztesség, az nem emberi jogainkra, hanem e jogok hiányának történeti folytonosságára utal; s egyben jellemző képe annak a mai román rendszernek, amely 50 év távlatából sem tudott európai felelősséggel választani e kongresszus szovjet fortélyai és szólamainak 50 év távlatából is számunkra olyannyira fájdalmas valódi problémafölvetései között.

Az első ilyen sarkalatos tézis, hogy Románia „*soknemzetiségű állam*”. Ennek helyességét nem egyszerűen az indokolja, hogy a ma Romániában élő elnyomott nemzetek számaránya többszöröse a hivatalosan közöltnek, hanem az is, hogy egyes területek, a lelketlen és szerződészegő kitelepítések ellenére még mindig legalább 90%-os „más-nemzetiségű” homogenitást mutatnak.

Románia „gyarmatosító politikát folytat” a „megszállt” területeken. Tanulmányok és dokumentumok egész sora igazolja, hogy Erdélyben - melynek problematikussága a hovatartozást illetően egyedüli ma már - a telepítési és iparpolitika a legklasszikusabb gyarmatosítási ismérveket követi: rablógazdálkodás folyik e vidéken, a kényszerű népességcserek egzisztenciálisan-kulturálisan állandóan felforgatják az életet, s az embereket megmaradt jogaikból is kifosztják.

Fontos szempont, hogy a jegyzőkönyv „megszállásról” beszél, hisz történetileg bizonyított, hogy a román kormánynak a két világháborúban játszott „hintapolitikája” érdemelte ki Erdély Romániához csatolását, s korántsem a dákoromán ostobaság történelmi blöffje.

Az „elnyomott nemzetek önrendelkezési joga”, valamint az „elszakadási jog” a jegyzőkönyv meglepő két olyan ideológiai pozíciója, melyeknek, ha reális aktualitása ma át nem is tekinthető, ésszerű és - amilyen vonatkozásban lehet - tudományos mérlegelése jövőnk és jelenünk szempontjából is életbevágóan fontos. Hisz ha történeti jogaink precedenshelyzetét fenn akarjuk tartani, akkor ittlétünk emberi feltételeiben - önmagunkkal és nemzetünkkel szembeni bűn lenne - e jogokról, a mai és tegnapi román propagandaszólamoknak engedve, lemondani.

(Ara-Kovács Attila)